

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie ze skargi K. Ś.

na przewlekłość postępowania Sądu Najwyższego w sprawie III CSK 35/09,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 września 2011 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. zasądza zwrot od Skarbu Państwa - Sądu Najwyższego na rzecz skarżącej opłaty od skargi w kwocie 100 zł.**

Uzasadnienie

W skardze z 6 lipca 2011 r., skierowanej do Sądu Najwyższego, „na przewlekłość procesu o zapłatę kwoty 77.000 zł przed Sądem Okręgowym w T., Sądem Apelacyjnym oraz Sądem Najwyższym, powódka K. Ś. wniosła o:

- 1) stwierdzenie, „że w postępowaniu bez nadania odrębnej sygnatury wywołanym wniesieniem w dniu 21 stycznia 2008 r. do Sądu Okręgowego w T. pozwu o zapłatę 77.000 zł za użytkowanie działki (...) przeciwko Gminie Miasta B. i Skarbowi Państwa Staroście Powiatu B. solidarnie – zawartym w uzupełnieniu pozwu o sygn. I C .../07 Sądu Okręgowego w T. z w/w daty – nastąpiła przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym lub Sądem Najwyższym, a także przed Sądem Okręgowym w T. – szczególnie

przewlekłość w przedmiocie skutecznego prawnie rozpoznania przedmiotowego żądania pozwu”;

1a) ewentualnie „stwierdzenie, że w (być może połączonym nieformalnie do wspólnego rozpoznania z żądaniem zapłaty kwoty 77.000 zł) procesie I C .../07 Sądu Okręgowego w T., a także jego wyższych stadiach (I ACa .../08 przed Sądem Apelacyjnym i III CSK 35/09 przed Sądem Najwyższym) nastąpiła przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym lub Sądem Najwyższym, a także przed Sądem Okręgowym w T. – zwłaszcza przewlekłość postępowania w przedmiocie skutecznego prawnie rozpoznania przedmiotowego żądania pozwu”;

- 2) „przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej sumy 20.000 zł (...)”;
- 3) „zasądzenie od Skarbu Państwa – w/w sądów kosztów tego postępowania”;
- 4) „ustalenie prejudycjalne, że wyroki I C .../07 Sądu Okręgowego w T., I ACa/08 Sądu Apelacyjnego, III CSK 35/09 Sądu Najwyższego stanowią *sententiae non existens* w zakresie w jakim rozstrzygają lub też mogą rozstrzygać o żądaniu zasądzenia zapłaty sumy 77.000 zł od Gminy Miasta B. jako pozwanego (pozornego) lub też od Gminy Miasta B. i Skarbu Państwa Starosty Powiatu B. jako pozwanych solidarnie (pozornych)”.

Skarżąca zarzuciła w szczególności przewlekłość co do:

- a) „nadania przez Sąd Okręgowy sprawie sygnatury oraz ujawnienia jej w repertorium spraw cywilnych wniesionych w 2008 r. oraz zalecenia tych działań przez Sąd Apelacyjny przy rozpoznaniu apelacji I ACa .../08 lub przez Sąd Najwyższy w Warszawie przy rozpoznaniu skargi III CSK 35/09 a w rezultacie wydanie przez Sąd Apelacyjny i Sąd Najwyższy wyroków prawnie nie istniejących”;
- b) „wezwania skarżącej do uzupełnienia braków formalnych i fiskalnych pozwu o zapłatę kwoty 77.000 zł przez Sąd Okręgowy sprawie sygnatury oraz ujawnienia jej w repertorium spraw cywilnych wniesionych do Sądu Okręgowego w 2008 r. oraz przewlekłość zalecenia tych działań przez Sąd Apelacyjny przy rozpoznaniu apelacji I ACa .../08 lub przez Sąd

Najwyższy w Warszawie, przy rozpoznaniu skargi III CSK 35/09, a w rezultacie wydanie przez Sąd Apelacyjny i Sąd Najwyższy wyroków prawnie nie istniejących”;

- c) „rozpoznania ewentualnego wniosku o zwolnienie z kosztów postępowania o zapłatę kwoty 77.000 zł przez Sąd Okręgowy sprawie sygnatury oraz ujawnienia jej w repertorium spraw cywilnych wniesionych w 2008 r. oraz zalecenia tych działań przez Sąd Apelacyjny przy rozpoznaniu apelacji I ACa .../08 lub przez Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu skargi III CSK 35/09”;
- d) „rozpoznania wniosku o połączenie spraw i ewentualnie następnie wydania zarządzenia i połączeniu spraw zgodnie z wnioskiem zawartym w uzupełnieniu pozwu I C .../07, zalecenia tych działań przez Sąd Apelacyjny przy rozpoznaniu apelacji I ACa .../08 lub przez Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu skargi III CSK 35/09”;
- e) „nadto ewentualnie wydania później postanowienia sądu o dopozwaniu Urzędu Gminy Miasta B. solidarnie ze Skarbem Państwa do sprawy I C .../07, zalecenia tych działań przez Sąd Apelacyjny przy rozpoznaniu apelacji I ACa .../08 lub przez Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu skargi III CSK 35/09”;
- f) „podjęcia stosownych działań z urzędu w przedmiocie żądania (o) zapłatę kwoty 77.000 zł przez Sąd Apelacyjny w związku z rozpoznaniem sprawy I ACa .../08 oraz przez Sąd Najwyższy w związku ze skargą kasacyjną III CSK 35/09, a zwłaszcza przewlekłości ustalenia z urzędu nieistnienia prawnego wyroków przeciwko Gminie Miasta B. oraz ewentualnej nieważności postępowania I C .../07 i I ACa .../08 w związku z niedopuszczalnymi przekształceniami podmiotowymi i przedmiotowymi pierwotnego powództwa przez Sąd Najwyższy w sprawie III CSK 35/09”;
- g) „przedstawienia zasadniczych akt sprawy I C .../07 i ich sprawozdania w postępowaniach I ACa .../08 i III CSK 35/09 w zakresie jakim dotyczyły Gminy Miasta B.”;

h) „sprostowania z urzędu wyroków I C .../07, I ACa .../08 (przez sąd apelacyjny) i III CSK 35/08 (przez Sąd Najwyższy) poprzez usunięcie z ich sentencji przynajmniej strony pozwanej”.

„Mając na uwadze przepisy prawa oraz Kodeksu Etyki Sędziowskiej – skarżąca – wnosi do składu orzekającego o rozważenie zawiadomienia organów dyscyplinarnych - w związku z podejrzeniem zмовы funkcjonariuszy mającej na celu wyłudzenie kosztów sądowych od skarżącej na rzecz pozornych pozwanych fikcyjnymi wyrokami I C .../07, I ACa .../08 i III CSK 35/09 (*zasada iura novit curia*)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Skarga na zarzucaną przewlekłość procesu podlega rozpoznaniu w trybie ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.; dalej jako ustawa). Zgodnie z art. 4 ust. 1b i ust. 2 tej ustawy rozpoznanie to obejmuje jedynie zarzut przewlekłości postępowania przed Sądem Najwyższym.

2. Skarga jest niedopuszczalna, albowiem nie można jej wnieść po prawomocnym wyroku kończącym rozpoznanie sprawy. Składa się ją do sądu, przed którym toczy się postępowanie w sprawie. Granicę czasową dla skargi stanowi zatem prawomocne zakończenie sprawy, gdyż wniesienie jej po tym terminie powoduje, że nie ma przedmiotu szczególnego postępowania ze skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2009 r., III SPP 3/09, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 225 i powołane w nim dalsze orzecznictwo). Sąd Najwyższy wyrokiem z 7 października 2009 r. (sygn. III CSK 35/09, LEX nr 572042) rozpoznał skargę kasacyjną skarżącej w sprawie z jej powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Staroście B. i Gminie Miasta B. o zapłatę i ustalenie. Skarga kasacyjna została wniesiona od wyroku Sądu Apelacyjnego z 12 września 2008 r. (I ACa .../08) i została oddalona. Skoro Sąd Najwyższy rozpoznał skargę kasacyjną, to nie ma przedmiotu sprawy uzasadniającego wniesienie skargi na przewlekłość

postępowania w trybie ustawy. Przewlekłość postępowania może być eliminowana tylko w toku rozpoznawania sprawy (art. 5 ust. 1 i ust. 2 ustawy). Tylko wtedy możliwe jest wydanie zalecenia dla sądu rozpoznającego sprawę, nie jakiegokolwiek, lecz przez ustawę określonego jako: zalecenie podjęcia „przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty, odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie” (art. 12 ust. 2 i ust. 3 ustawy).

3. Nawet gdyby skarga na przewlekłość postępowania była dopuszczalna, to sąd rozpoznający taką skargę nie mógłby narzucić sądowi rozpoznającemu sprawę sposobu jej rozstrzygnięcia. Wszak zalecenia sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy (art. 12 ust. 3 zdanie drugie ustawy). Chodzi tu wszak o równie ważny warunek prawa do sądu, czyli o niezawisłość sądu w rozpatrzeniu sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Niemożliwym byłoby więc wskazywanie sądowi rozpoznającemu sprawę, że powinien rozstrzygnąć sprawę w określony sposób, bo przykładowo w ocenie sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość zachodzi nieważność postępowania lub sytuacja nieistnienia orzeczenia (wyroku). Każdy sąd ma obowiązek brać to pod uwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c., 398¹³ § 1 k.p.c.), niezależnie od tego, czy strona stawia zarzuty w tym zakresie. Sytuacja nieistnienia orzeczenia, prócz faktycznego nieistnienia orzeczenia, może wywoływać różnorakie kontrowersje prawne, w zależności od przyczyny, z którą łączy się twierdzenie o nieistnieniu wyroku w znaczeniu prawnym. Procedura cywilna nie przewiduje tu odrębnej regulacji, zapewne przyjmując, że obecne rozwiązania są wystarczające do sanacji postępowania na wypadek wyroku nieistniejącego. Przy takim milczeniu ustawy procesowej w tym względzie nie można jednak zakładać, że ustawodawca kwestię badania tej szczególnej sytuacji procesowej zawarł w ustawie o skardze na przewlekłość postępowania. Zakres tej ustawy jest bowiem ściśle określony. Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania nie zastępuje merytorycznie sądu rozpoznającego sprawę ani nie jest sądem rozpoznającym sprawę tak jak sąd odwoławczy. Nie prowadzi więc postępowania w sprawie, w którym to z uwagi na ciężar kwestii nieistniejącego wyroku konieczne byłoby rozstrzygnięcie o istotnym przedmiocie sprawy. Tymczasem funkcja sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania nie wykracza poza możliwość wydania sądowi

rozpoznającemu sprawę co do istoty tylko zaleceń podjęcia odpowiednich czynności w terminie zmierzających do rozpoznania sprawy (art. 12 ust. 2 ustawy). Takie stanowisko potwierdza orzecznictwo, gdyż powiedziano już, że badaniu w trybie skargi na przewlekłość nie podlegają rozstrzygnięcia, które zapadają w sprawie, w tym czy były wadliwe prawnie, czy stanowiły „orzeczenia i zarządzenia fikcyjne (*sententia non existens*)” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 listopada 2010 r., III SPP 22/10, LEX nr 694241); w odrębnym postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania wykluczone jest dokonywanie merytorycznej oceny lub weryfikowanie kontrowersji prawnych lub prawniczych zawartych w kontestowanym orzeczeniu wydanym w postępowaniu, któremu zarzucono przewlekłość (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lutego 2011 r., III SPP 34/10, LEX nr 786814, a także z 8 lipca 2005 r., III SPP 119/05, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 166).

4. Sąd Najwyższy w sprawie III CSK 35/09 nie rozpoznawał sprawy skarżącej tak jak sąd powszechny, lecz tylko jej skargę kasacyjną i wyrokiem z 7 października 2009 r. zakończył postępowanie kasacyjne. Skarżąca nie zarzuca, iżby Sąd Najwyższy nie rozpoznał jej skargi kasacyjnej, która podlega rozpoznaniu tylko w granicach podstaw kasacyjnych (art. 398¹³ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie ma też żadnych podstaw do badania tego postępowania kasacyjnego lub kończącego je wyroku, w szczególności czy zachodzi sytuacja wyroku nieistniejącego. Analiza tego wyroku wskazuje, że została rozpoznana skarga kasacyjna powódki, która nie stawiała zarzutów co do nieprawidłowości w prowadzeniu i rozstrzygnięciu sprawy wobec obu pozwanych, również na wcześniejszych etapach postępowania

Z tych przyczyn skarga wniesiona po prawomocnym zakończeniu sprawy, z braku przedmiotu rozpoznania, podlegała odrzuceniu i dlatego orzeczono jak w sentencji.

O zwrocie opłaty od skargi orzeczono zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 3 ustawy.

